

A terveket élénk eszmecsere hozó záróülé-
sen vitatta meg a munkacsoport. Elhatáro-
ták, hogy megfogalmazzák egy nyilatkozatot
a munkacsoport céljairól, rögzítve azokat a
terveket, amelyek a nemzetközi tudományos
együttműködés szempontjából központi je-
lentőségűeknek számítanak.

Charles Atkinson beszámolt arról a számító-
gépes irodalomjegyzékről, amely a tagok publi-
kációit tartalmazza. Egy új munkatervet is meg-
vitattak, amely „Historiae” név alatt sorozatban
adná ki a rímes zsolozsmákat.

A konferenciát berekesztő elnök a résztve-
vők köszönetét tolmácsolta a magyar kollégák
kitűnő szervezéséért és vendégszeretetéért.

David Hiley (Regensburg) Ford. Déri Balázs

Gyopár László Miséjének ősbemutatója a Tavaszi Fesztiválon

Gyopár László: *Missa (1942), Kyrie, Gloria, Sanctus, Benedictus, Agnus Dei. Bemutató elő-
adás. A Mátyás-templom ének- és zenekarát Tardy
László vezényelte. Közreműködött Fekete Veronika
(szoprán), Bogdány Anna (alt), Keönch Boldizsár
(tenor), Blazsó Sándor (basszus).*

A Mátyás-templomban mutatták be egy hu-
szonnégy esztendőes zeneszerző Miséjét. A fia-
talember Gyopár Lászlónak hívták, Kodály
tanítványa volt a Zeneakadémián, 1936-tól
1940-ig. Zsidónak született, tizenöt éves ko-
rában katolizált, ez a mise tehát nemcsak
mint zenemű, hanem mint hitvallás is alap-
vető jelentőségű lehetett szerzője számára.
1942 júniusában fejezte be; bemutatójára,
úgy tudjuk, nem került sor – még az év őszén
munkaszolgálatra hívták be. 1944-ben mun-
kaszolgálatosként, valószínűleg egy visszavo-
nulás alkalmával lengyel földön tűnt el. A
kompozíció így egy tehetséges ember külön-
legesen személyes megnyilatkozása. Még a
Credo tétel nélkül is, amely ezúttal nem
hangzott el, egyértelmű a megzenésítés súly-
pontjaiból, hogy a liturgikus szöveg egy-egy
mozzanata milyen mélyen érintette, mennyi-
re saját sorsának átélésére hangolta. Ebben az
értelemben egyáltalán nem szokványos Gyop-
pár László Miséje, sőt, helyenként a hangvé-
tele egyenesen szubjektívnek hat.

Nagyon jól indul. A Kyrie tétel „in tempore
belli” hangulatban fogant: Beethoven Ünne-
pi miséjének egyik feliratát variálva, azt
mondhatnám e modális Largóról, hogy belső
és külső háborgások tanúja. A Glóriában egy-
értelmű lesz a szerző hajlama a szimfonikus
fogalmazásra: később is többször önálló jelen-
tőséget kapnak a szövegtelen mozzanatok. A
fiatal szerző nem tudja és nem is akarja
visszafojtani fel-feltörő koncertzenei invenci-
óját. A Benedictus variációs formája éppúgy

ebbe a körbe tartozik, mint hegedű-kaden-
zája és szép hangszeres epilógusa is. A mise
egyik legszebb része a Qui tollis szárnyaló
Desz-dúr ima-hangja, és szinte természetes a
„miserere” központi szerepe a megzenésítés-
ben. A hagyomány fugaszerkezet Gyopár
László művében nem struktúraként jelentős,
sokkal inkább úgy, mint a drámai kifejezést
ihlető fugato. A Sanctus ünnepélyes dikció-
nak hat, megéreztetni, hogy a szerző, aki mö-
gött a hagyományt elsősorban Beethoven és
Kodály, esetleg Liszt jelenti, a színpadi-drá-
mai zene felé is nyitott volt. Különös az is,
hogy mint a rövid élet sejtelmével megáldott
vagy megvert ember, mennyire vonzódik a
fényhez: a „maiestatis”, „in excelsis” szinte
kulcsszavakká válnak számára. A megírás
módja, elvarratlan szálak, elnagyolt ütemso-
rok és hasonlók, főleg hosszadalmasságok és
egyenetlenségek elárulják, hogy a Tanár úr
még talált volna gyomlálni valót ebben a par-
titúrában, ha a növendék, akinek hitvallását
a hatóság nem akarta meghallani, visszatér a
háborúból. De a fontos az, hogy – amikor
nincs technikai probléma –, akkor működik
a melodikus ösztön, érvényesül a formai ko-
hézió iránti érzék, sőt, szinte mon tematikus
hajlam, fontos, hogy még és már nincs gyeplő
a formán, és ami töredezettnek hat, az volta-
képpen a drámai tagolás lehetőségét kereső
komponista tehetségének sajátos megnyilat-
kozása. Igazuk volt azoknak, akik a misét
Tardy László és együttese figyelmébe ajánlot-
ták egy bemutató reményében. A meggyőző
előadás élővé tett egy korábban soha nem
hallott nevet: Gyopár László, azt hiszem, ze-
neszerző lett volna, ha nem pusztul el a törté-
nelmi ítéletidőben.

Kroó György

(Elhangzott a Rádió Új Zenei Újság című
műsorában)